

Problemer er roten til alt godt

Vi kommer aldri til å bli fornøyde. Heldigvis.

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

akselbst@gmail.com

HELGEKOMMENTAREN

Vi lever i den beste og tryggeste tiden mennesket har opplevd. Det kanskje tydeligste tegnet på framskrittet er den enorme materielle velstandsveksten på mellom 3.000 og 10.000 prosent som vi har opplevd de siste hundre åra.

Når vi blir rikere, løftes mennesker ut av fattigdommen, og barnedødeligheten, kriminaliteten og volden stuper. Vi lever lengre og friskere liv. Mange nekter imidlertid å godta denne solskinnshistorien. Terrorisme, kapitalismens råhet, økende ulikheter, klimaproblemer, ensomhet og psykiske helseproblemer, viser da at verden ikke blir bedre?

INGEN VIL BENEKTE at vi har store problemer å løse. Men som Steven Pinker viser i boka «Enlightenment Now» er sannheten ugjendrivelig: Verden blir bedre for hvert år som går. Vi blir til og med lykkeligere. Ja, du leste riktig. I motsetning til hva mange tror, så kan penger faktisk kjøpe deg lykke. Jeg tror vår motstand mot solskinnshistorien skyldes at mennesket er en problemløsende art – homo solvens. Framfor å begeistres over de prob-

lemene vi allerede har løst, fokuserer vi på de uløste problemene.

DERFOR SETTER vi ikke tilstrekkelig pris på framskrittene og derfor vil vi aldri finne roen.

Vi kjenner det fra våre egne liv. Vi jobber knallhardt for å nå våre mål, men når målene er nådd så tar vi dem raskt for gitt og jobber like iherdig for å nå det neste målet.

Like lett glemmer vi problemene vi har løst i fellesskap. Problemene som har ridd menneskeheten som en mare i alle tider, som ekstrem fattigdom, sult, pest og andre epidemier, korrupsjon blant offentlige tjenestemenn og vold som løsningen på grenseoverskridende atferd, er i ferd med å løses i rike land. Det tar vi for gitt. Vi er allerede i gang med å bekymre oss for nye problemer.

DEN EVIGE JAKTEN på problemer gjør oss nok mer ulykkelige enn vi burde være, men det driver likevel framskrittet.

For hvert nye problem vi løser, blir verden bedre. Den store faren for homo solvens er at vi blir så redd for problemene at vi rokker ved de institusjonene som gjør oss til effektive problemløserne. Det skjer når vi ikke vil ta i bruk ny livsforbedrende teknologi fordi vi forestiller oss alt som kan gå galt. Det skjer også når vi vil forkaste kapitalismen fordi vi fester oss ved alle problemene den skaper, framfor å se hvilke problemer den løser.

HELDIGVIS VET VI MYE om hvilke forhold som lar oss løse problemer mest effektivt. Kanskje ikke overraskende trenger vi en rettsstat med voldsmonopol og et ikke-korrupt og kompetent byråkrati, et demokrati som gjør det

mulig å kvitte seg med dårlige ledere, en vel-fungerende internasjonal orden, en fri offentlighet, vitenskap og et fritt marked.

Disse institusjonene deler alle tre egenskaper. De gir oss trygghet og motivasjon til å søke løsninger på problemer. De gir insentiver til å spre kunnskapen videre. Og de setter kunnskapen i system, slik at problemløsningen foregår automatisk.

DET VAKRE OG ENORMT betydningsfulle med kunnskap er at det blir mer av den jo mer du deler den. Så selv om ny kunnskap er tungt å framskaffe, trenger den i mange tilfeller bare å finnes opp én gang. Når vi først har tilegnet den så kan den settes i system og gjøres til rutine.

De fleste store menneskelige konstruksjoner er laget av oss for å sette kunnskapen vår i system. Bedriften, industriell produksjon, automatisering, byråkrati, partier, lover og regler, kultur og normer, fungerer til å strømlinjeforme

løsninger på problemene vi møter jevnlig.

Når institusjonene fungerer som de skal, slipper vi å tenke på problemene de er ment å løse. Ja, det er hele poenget. Det «går av seg selv», som når bussen går når den skal, brødet er i butikken på morgenen, og du kan stole på at mannen i kassa ikke vil svindle deg.

Homo solvens tar alt dette for gitt og er på vei for å løse nye problemer. Slik må det nødvendigvis være. Vi bør imidlertid stoppe oftere opp og anerkjenne framskrittet som ligger skjult i tilværelsens sømløshet. Slik kan vi anerkjenne hvor heldige vi er som lever akkurat nå, men også se klarere hvilke systemer som muliggjør framskrittet. For vi har flere problemer å løse.

**«JEG TROR VÅR
MOTSTAND MOT
SOLSKINNSHISTORIEN
SKYLDES AT MENNES-
KET ER EN PROBLEM-
LØSENDE ART –
HOMO SOLVENS.»**

KJETIL ROLNESS
Sosiolog, forfatter og foredragsholder

AKSEL BRAANEN STERRI
Statsviter og stipendiat i filosofi, UiO

AAGE BORCHGREVINK
Forfatter og kritiker

IDA JACKSON
Forfatter og skribent

KNUT NÆRUM
Forfatter og sånn

MARTE MICHELET
Forfatter og skribent

CATHRINE SANDNES
Sjefredaktør for sakprosa på Gyldendal

FLU HARTBERG
Illustratør